

Список Шиндлера

КУПИТИ

В основу роману лягли спогади в'язня краківського гетто, приреченого на смерть і врятованого Шиндлером.

Успішний бізнесмен Оскар Шиндлер відкриває в Кракові фабрику з виготовлення посуду. Для нього євреї з гетто і табору Плашув — просто дешева робоча сила. Однак зовсім скоро він відчуває безмежну повагу та співчуття до своїх робітників. Коли людей з Плашува починають перевозити до Аушвіцу, Оскар за допомогою свого друга, Іцхака Штерна, складає список тих, кого він нібито бере на фабрику. До нього увійшли понад тисячу людей, приречених на смерть. Аби врятувати їх, Шиндлер не шкодував ані грошей, ані сил, ані часу.

Your browser does not support the video tag.

```
.video-wrapper { display: flex; justify-content: center; align-items: center; width: 100%; } .video-wrapper video { width: 100%; height: auto; /* автоматично підлаштовує висоту для збереження пропорцій */ }
```

Присвячується пам'яті Оскара Шиндлера
і Леопольдові Пфєффербергу,
який своїми стараннями й наполегливістю
спричинився до написання цієї книги

ПРОЛОГ

ОСІНЬ 1943 РОКУ

Одного вечора пізньої польської осені молодий чоловік у дорогому пальті поверх двобортного смокінга, у петлиці якого сяяла велика свастика (золото на чорній емалі), вийшов із фешенебельного житлового будинку по вулиці Страшевського, поблизу старого центру Кракова, і побачив, що на нього чекає водій, дихаючи парою біля прочинених дверей величезного блискучого — навіть у цій листопадовій сутіні — лімузина «адлер».

— Обережно, гер Шиндлер, — сказав водій. — Бруківка обмерзла, як серце вдови!

Ця маленька передзимова сцена вже багато про що може сказати. Високий пан до кінця своїх днів носитиме двобортні піджаки, а що він є до певної міри інженером, то часто роз'їжджатиме на великих шикарних машинах. Цей німець, на той час впливова для німецької історії особа, завжди лишатиметься чоловіком того типу, до якого польський шофер може спокійно звертатися з незграбним дружнім жартом.

Але за таким простим зачином нам не розгледіти усієї історії. Адже це історія прагматичної перемоги добра над злом — причому перемоги реально вимірюваної, яка надається до статистичного підрахунку. Коли ви описуєте події, дивлячись із протилежної точки, з боку людожера, ведете лік передбачуваним і вимірюваним перемогам, які здобуває зло, — неважко бути мудрим, дивитися пронизливо і скося, утриматися від лицемірного пафосу. Неважко показати невідворотність, з якою зло охоплює все те, що можна назвати нерухомістю сюжету, хоча добро врешті збагатить твір деякими рухомими статками, такими як гідність і

самопізнання. Фатальне людське зло — хліб оповідача, первородний гріх і амніотичні води історика. А от писати про чесноту — справа ризикована.

Та й слово «чеснота» — настільки небезпечне, що мусимо одразу пояснити: гер Оскар Шиндлер, який ризикував своїми шикарними черевиками на слизькій бруківці в елегантних старих кварталах Кракова, не був молодим чоловіком великих чеснот — принаймні в загальноприйнятому розумінні. У цьому місті він винаймав квартиру зі своєю коханкою-німкенею, одночасно підтримуючи тривалий роман зі своєю польською секретаркою. Його дружина Емілія вважала за краще залишитися вдома, у Моравії, хоча вряди-годи приїжджала навідати чоловіка до Польщі. Треба, проте, відзначити, що до всіх своїх жінок він ставився як люб'язний і щедрий коханець. Але в нормальну інтерпретацію поняття «чеснота» така поведінка все одно не вкладається.

До того ж він любив випити. Інколи він пив просто задля веселощів, інколи — зі знайомими бюрократами, есесівцями заради більш посутніх цілей. У нього була рідкісна здатність лишатися притомним, не втратити голову, навіть випивши чимало. Але це знов-таки — якщо триматися вузького визначення моральності — в жодному разі не виправдує гультяйства. І хоча добродійство гера Шиндлера документально підтверджено, неоднозначності йому надає те, що він працював у межах - чи то пак за рахунок — тої аморальної і дикої системи, яка наповнила Європу таборами з різними, але завжди нелюдськими умовами і створила принижену, замовчувану націю в'язнів. Тож, напевне, найкраще почати з делікатного питання химерної моральності гера Шиндлера і з тих місць і людей, до яких вона його привела.

У кінці вулиці Страшевського машина проїхала попід темною брилою замку Вавель, звідки юрист Ганс Франк, фаворит Націонал-соціалістичної партії, керував окупованою Польщею. Як і належить замкові велетня-людожера, жодне вікно не світилося. Ні гер Шиндлер, ні водій не озирнулися на вавельські вали, коли машина завершила на південний схід, до річки. На мості, що вів до Подгужа через Віслу, яка бралася кригою, вартові, що мали запобігати пересуванням партизанів та інших порушників комендантської години між Подгужем і

Краковом, уже звикли до цієї машини, до обличчя гера Шиндлера, до водієвого пасір-шайну (дозволу на вільне пересування). Гер Шиндлер часто їздив через цей кордон: зі своєї фабрики (де також мав квартиру) до міста у справах або ж зі своєї квартири на Страшевського на свій завод у передмісті Заблоче. Звикли вони бачити його й поночі в офіційному чи напівофіційному вбранні, коли він прямував до когось у гості, на вечірку чи на побачення; можливо, як і сьогодні, він і раніше проминав їх дорогою до табору примусової праці Плашув, що за десять кілометрів від міста, куди вирушав на дружню вечерю до гауптштурмфюрера СС Амона Гета, такого собі високопосадового гедоніста. Про гера Шиндлера ходила слава, що він не скупився на добрі напої, роблячи різдвяні подарунки, тож його машині було дозволено без особливої затримки проїхати через Подгуже.

Можна не сумніватися, що на цьому історичному етапі гер Шиндлер, хоч як любив смачно поїсти й випити, відчував скоріше гидливість, ніж радість, передчуваючи гостину в коменданта Гета. Та й, по правді, посиденьки з Амоном завжди викликали в нього відразу. Проте анти-патія, яку відчував гер Шиндлер, була особливого роду — давне, піднесене несприйняття, десь таке, з яким на середньовічних картинах праведники споглядають проклятих. Тож ця емоція скоріше лоскотала нерви Оскара, ніж пригнічувала його.

Поки «адлер» мчав понад трамвайними рейками через колишне єврейське гетто, гер Шиндлер, мостившись на чорному шкіряному сидінні, як завжди, курих цигарку за цигаркою. Але палив він поважно, без поспіху. У його руках не відчувалося жодного напруження, кожен рух був вишуканим. Його манери були манерами людини, яка знає, звідки з'являться наступна цигарка і наступна пляшка коньяку. Тільки він міг би сказати, чи приклався до фляжки, проминаючи заціпеніле, чорне село Прокоцим, де в око впадав ешелон вагонів для перевезення худоби на львівській лінії — у тих вагонах могла бути піхота, в'яз-ні, а то й — хоча мало ймовірно — справді худоба.

За селом, приблизно у десяти кілометрах від центру міста, «адлер» повернув праворуч на вулицю, яка за іронією долі мала назву Єрусалимська. Ця морозяна ніч загострювала кожен обрис, і гер Шиндлер розгледів під горою спочатку зруйновану синагогу, потім убогі силуети

місця, яке в ті дні правило за Єрусалим, — табір примусової праці Плашув, барачне містечко, де мешкали двадцять тисяч наляканих євреїв. Сторожа біля воріт — українці й вояки СС — ввічливо привіталася з гером Шиндлером, адже він їм був знайомий не менше, ніж солдатам на мості.

Біля будівлі адміністрації «адлер» попрямував табірною дорогою, викладеною єврейськими могильними плитами. Це місце ще два роки тому було єврейським цвинтарем. Комендант Гет, вважаючи себе великим поетом, у плануванні табору вдавався до будь-яких метафор, що спадали йому на думку. Ця метафора розбитого могильного каміння тяглася через весь табір, ділячи його надвое, але не продовжувалася на схід до вілли самого коменданта.

Праворуч, за бараками охорони, стояв колишній єврейський морг. Здавалося, це місце проголошувало, що тут усі смерті є природним зношуванням і що всіх покійників уже приготовано до похорону. По суті, в моргу нині були стайні коменданта. Хоча гер Шиндлер уже звик до цього видовища, він цілком міг іронічно гмикнути, побачивши це знову. Можна припустити, що той, хто реагував на всі іронічні деталі нової Європи, приймав їх у себе, робив своїм вантажем. Але гер Шиндлер мав неабияку силу нести отакі вантажі.

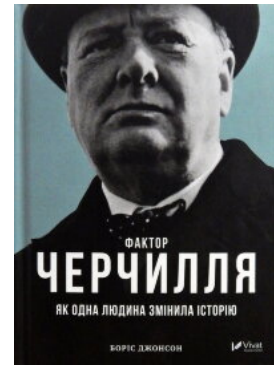
Рекомендована література

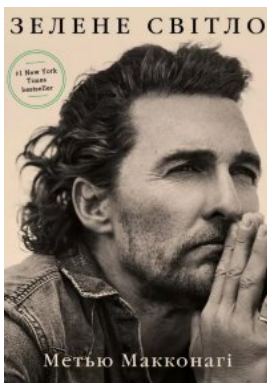
Щасливі люди читають книжки і п'ють каву

Неприродні випадки.
Нотатки судмедексперта в 34 розтинах

Фактор Черчилля. Як одна людина змінила історію

Зелене світло

Сім етапів смерті.
Відверта сповідь судмедексперта

Прокрастинація

Перейти до категорії
Проза

ridmi
ТВІЙ УЛЮБЛЕНИЙ КНИЖКОВИЙ

КУПИТИ